

Nášho Pána Ježiša Krista, Kráľa neba i zeme

2 Sam 5, 1-3
Ž 122, 1-2. 4-5
Kol 1, 12-20
Lk 23, 35b-43

Jeden zamestnanec v Steubenville má na nárazníku auta vtipnú nálepku s nápisom: „Som monarchista. A volím.“

Deň po prekvapivých prezidentských voľbách v roku 2016 vtedajší prezident Obama pripomenul: „Nie sme predovšetkým demokrati ani republikáni, na prvom mieste sme Američania. Sme predovšetkým vlastenci.“ V politickej sfére je to pravda. Ale pred týmito prvenstvami je ešte niečo iné. Sme predovšetkým kresťania, „monarchisti“, ktorí sú verní Ježišovi Kristovi, Kráľovi...

Túto nedeľu sa Slávnosťou Krista Kráľa, jedným z mojich najobľúbenejších sviatkov, končí cirkevný rok. Čítania sa vo veľkej miere zameriavajú na tému Kristovho kráľovstva, ktorého predobrazom alebo predzvestou bolo starozákonné Dávidovo kráľovstvo.

Prvé čítanie | 2 Sam 5, 1-3

Všetky izraelské kmene prišli k Dávidovi do Hebronu a hovorili: „Pozri, sme tvoja kosť a tvoje telo. A už vtedy, keď bol naším kráľom Saul, ty si viedol Izrael do boja a z boja. A Pán ti povedal: ‚Ty budeš pásť môj ľud Izrael, ty budeš vodcom Izraela.‘“

Prišli aj všetci starší Izraela ku kráľovi do Hebronu a kráľ Dávid s nimi uzavrel zmluvu pred Pánom v Hebrone a oni pomazali Dávida za kráľa nad Izraelom.

Tu je zaznamenaný jeden z kľúčových bodov v dejinách spásy, skutočne mílnik v dejinách ľudskej civilizácie. Dávid bol Saulovým zaťom a veliteľom vojska. Saulovou smrťou sa Dávid stal kráľom rozsiahleho južného kmeňa Júdu, ale severné kmene zostali verné Saulovmu synovi Isbosetovi. Toho však zavraždili vlastní muži, a Dávid sa tak stal posledným možným Saulovým nástupcom. Desať severných kmeňov potom prišlo k Dávidovi a urobili ho svojim kráľom. Chceme si všimnúť niekoľko črt tohto textu a historických udalostí, o ktorých rozpráva.

Najprv sa pozrime na vetu, s ktorou sa Izraeliti priblížili k Dávidovi: „Pozri, sme tvoja kosť a tvoje telo“. Tieto slová pripomínajú výrok Adama o Eve v knihe Genezis: „Toto je teraz kosť z mojich kostí a mäso z môjho mäsa; preto sa bude volať mužena, lebo je vzatá z muža.“ (Gn 2, 23).

Táto paralela nie je náhodná a nie je ani bez významu. Mnohí učenci sa zhodujú na tom, že veta „kosť z mojich kostí a telo z môjho tela“ (alebo jej varianty) bola „performatívnym“ výrokom, ktorý sa používal pri rituáloch uzatvárania zmluvy. Nešlo ani tak o uznanie fyzického vzťahu, ale o vyhlásenie, že odteraz medzi oboma stranami existuje príbuzenský vzťah. Adam vyhlasuje Evu za svoju rodinu. Inými slovami, berie si ju na konci Gn 2 za manželku. Preto text hneď pokračuje diskusiou o nadväzujúcej praxi manželstva v ľudskej spoločnosti.

Na základe ozveny Gen 2 v 2 Sam 5 môžeme povedať, že zmluva, ktorá sa uzatvára medzi Dávidom a izraelským ľudom, má snubný aspekt. Izraelský ľud sa predstavuje ako Dávidove „kosti a telo“, teda ako Eva pre Adama, ako nevesta pre ženícha. Všimnite si, že si „nenárokujú“ Dávida ako svoju kosť a telo, ale „ponúkajú“ sa ako jeho kosť a telo. Takto si osvojujú úlohu nevesty a túžia po tom, aby si Dávid robil na nich nárok ako ich kráľovský ženích. Tým sa do vzťahu medzi Dávidom a izraelským ľudom zavádza jemná svadobná dynamika, ktorá bude pokračovať v celom Písme (pozri 2 Sam 17, 3), ovplyvní čítanie Piesne piesní a vyvrcholí častými obrazmi ženícha, ktoré sa vzťahujú na Ježiša Krista, nástupcu Dávida, v evanjeliách, v knihe Zjavenia a v ďalších častiach Novej zmluvy.

Mali by sme tiež poznamenať, že izraelský ľud uzavrel zmluvu s Dávidom, že bude ich kráľom. Ide o jediné kráľovstvo v Biblii alebo na starovekom Blízkom východe (aspoň o ktorom vieme), ktoré vzniklo na základe zmluvy. Toto nie je nepodstatná skutočnosť! Táto skutočnosť kráľovstva založeného na základe zmluvy, rezonuje

v celom Písme a nachádza svoje vyjadrenie počas drámy Poslednej večere, kde Ježiš hovorí apoštolom: „Vy ste vytrvali so mnou v mojich skúškach a ja vám dám [gr. diatithēmi] kráľovstvo, ako ho môj Otec dal [„uzavrel zmluvu“, gr. diatithēmi] mne, aby ste jedli a pili pri mojom stole v mojom kráľovstve, sedeli na trónoch a súdili dvanásť kmeňov Izraela” (Lk 22, 28 - 30). V Septuaginte a Novom zákone grécke sloveso diatithēmi zvyčajne znamená „uzavrieť zmluvu”. Väčšina (anglických) prekladov Lk 22 ho však vo verši 29 takto neprekladá, pravdepodobne preto, že prekladatelia nedokážu nájsť zmysel v myšlienke „uzatvárať zmluvu kráľovstva”. Avšak vo svetle skutočnosti Dávidovho kráľovstva, ktoré bolo založené na základe zmluvy, sa tento úryvok stáva zrozumiteľným: Ježiš ustanovuje na pleciach apoštolov Dávidovo kráľovstvo, ktoré je zároveň Božím kráľovstvom, pretože obe sa spojili v osobe Krista, Syna Dávidovho a Syna Božieho.

Vidíme teda, že na sviatok Krista Kráľa dáva zmysel a je vhodné pripomenúť zmluvné ustanovenie Dávidovho kráľovstva, ktorého je Ježiš z Nazareta dedičom a nástupcom. Pripomíname si tiež, že Dávidovi Boh prisľúbil kráľovskú moc nielen nad Izraelom, ale aj nad všetkými národmi:

„Ustanovil som svojho kráľa na Sione, svojom svätom vrchu.“

Zvestujem Pánovo rozhodnutie: Pán mi povedal: „Ty si môj syn.

Ja som ťa dnes splodil. Žiadaj si odo mňa a dám ti do dedičstva národy

a do vlastníctva celú zem. Budeš nad nimi panovať žezlom železným a rozbiješ ich jak hrnce hlinené“ (Ž 2, 6 - 9).

Našiel som svojho služobníka Dávida, pomazal som ho mojím svätým olejom...

Položím jeho ruku na more a na rieky jeho pravicu.

On bude volať ku mne: »Ty si môj otec, môj Boh a útočisko mojej spásy.«

A ja ho ustanovím za prvorodeného, za najvyššieho medzi kráľmi zeme (Ž 89, 20.25 - 27).

V ten deň bude koreň Jesseho stáť ako zástava národov, budú ho vyhľadávať kmene a jeho príbytok bude slávny. Zdvihne zástavu k národom, zhromaždí vystaňovalcov Izraela (Iz 11, 10. 12).

Zosnulý biblista páter Raymond Brown raz nazval Dávidovo kráľovstvo najbližšou analógiou k Cirkvi v Starom zákone. Myslím, že má pravdu. Je to však silnejší obraz než analógia: je to predobraz, typ, takmer sviatosť. Cirkev je skutočne obnovou Dávidovho kráľovstva, ktoré sa teraz stalo duchovnou ríšou, ktorá si nárokuje poddaných zo všetkých národov zeme.

Žalm | Ž 122, 1-2. 4-5

R.: S radosťou pôjdeme do domu Pánovho.

Zaradoval som sa, keď mi povedali: *

„Pôjdeme do domu Pánovho.“

Naše nohy už stoja *

v tvojich bránach, Jeruzalem. R.

Tam prichádzajú kmene, kmene Pánove, *

aby podľa obyčaje Izraela velebili meno Pánovo.

Lebo sú tam súdne stolice, *

stolice domu Dávidovho. R.

Tento krásny žalm odráža zlatý vek Izraela za Šalamúna, Dávidovho nástupcu. V Jeruzaleme bol postavený chrám, „dom Pánov“, a všetkých dvanásť kmeňov Izraelského kráľovstva môže vystúpiť do kráľovského mesta, aby sa poklonili a hľadali spravodlivosť u kniežat Dávidovho domu. Cirkev je nebeským Jeruzalemom (pozri Hebr 12, 22 - 24), takže tento žalm môžeme chápať tak, že hovorí o radosti zo vstupu do Cirkvi a z toho, že sme jej súčasťou. „Pánovmu menu vzdávame vďaky“ zakaždým, keď obetujeme eucharistickú (doslova „ďakovnú“) obeť uprostred nového Jeruzalema. Výraz „súdne stolice“ Dávidovho domu odkazuje na tróny zriadené pre kráľovské kniežatá a miestodržiteľov na súdenie prípadov. Ježiš naráža na tento verš žalmu pri poslednej rozprave s apoštolmi pri Poslednej večeri: Vy ste vytrvali so mnou v mojich skúškach a ja vám dám kráľovstvo, ako ho môj Otec dal mne, aby ste jedli a pili pri mojom stole v mojom kráľovstve, sedeli na trónoch a súdili dvanásť kmeňov Izraela (Lk 22, 28 - 30).

Apoštolská „intronizácia“ nad dvanástimi kmeňmi Izraela sa prejavuje už v Skutkoch apoštolov, keď zasadajú, aby súdili v prvotnej Cirkvi. Teraz nástupcovia apoštolov sedia na svojich *kathedrách* (gr. „stolec, sídlo moci“) a súdia všetky „kmene“ nového Izraela: kmene New Yorku, Los Angeles, atď. Starobylé štruktúry autority Dávidovho kráľovstva sa obnovujú a transformujú v Cirkvi.

Druhé čítanie | Kol 1, 12-20

Bratia, vzdávame vďaka Otcovi, ktorý vás urobil súcimi mať účasť na podiele svätých vo svetle. On nás vytrhol z moci tmy a preniesol do kráľovstva svojho milovaného Syna, v ktorom máme vykúpenie, odpustenie hriechov. On je obraz neviditeľného Boha, prvorodený zo všetkého stvorenia, lebo v ňom bolo stvorené všetko na nebi a na zemi, viditeľné i neviditeľné, tróny aj panstvá, kniežatstvá aj mocnosti. Všetko je stvorené skrze neho a pre neho. On je pred všetkým a všetko v ňom spočíva. On je hlavou tela, Cirkvi. On je počiatok, prvorodený z mŕtvych, aby on mal vo všetkom prvenstvo. Lebo Boh chcel, aby v ňom prebývala všetka plnosť a aby skrze neho zmieril všetko so sebou, keď pre jeho krv na kríži priniesol pokoj všetkému, čo je na zemi aj čo je na nebi.

Tento Pavlov text zdôrazňuje kozmickú povahu Ježišovho kráľovského postavenia. Kristus je začiatkom stvorenia a je jeho princípom. Všetky viditeľné autority (prezidenti, generáli, diktátori) a neviditeľné autority (anjelské a démonické zástupy) vďačia za svoje existenciu jemu a vládnu len s jeho dovolením.

Z tohto učenia vyplýva, že kresťanstvo je univerzálnym náboženstvom. Ak je Kristus ten, skrze ktorého bolo všetko stvorené, potom jeho nároky spočívajú na všetkých ľuďoch. Toto Pavlovo učenie sa vôbec nedá zlúčiť s náboženským relativizmom.

V tomto úryvku sa ukazuje, že Ježiš, dávidovský kráľ, je kráľom všetkého stvorenia. Toto porovnanie Dávidovej zmluvy a zmluvy so stvorením možno nájsť už v Starom zákone. Medzi výrazné príklady patrí Žalm 89, ktorý chváli Boha za jeho vernosť zmluve s Dávidom aj s celým stvorením.

Ďalším príkladom je Jeremiáš 33, ktorý zdôrazňuje paralelnosť zmlúv so stvorením a s Dávidom:

„Toto hovorí Pán: Keď zrušíte moju zmluvu s dňom a moju zmluvu s nocou, že nebude deň a noc vo svojom čase, vtedy sa zruší aj moja zmluva s Dávidom, mojím sluhom, takže nebude mať syna, ktorý by kraľoval na jeho tróne, a s levitskými kňazmi, mojimi sluhami (Jer 33, 20-21)

Toto Kristovo kozmické kráľovstvo je dobrou témou na zamyslenie vždy, keď sa pripravujeme na ďalšie prezidentské voľby. Bez ohľadu na to, aký bude ich výsledok, nebude ani taký ružový, ako niektorí dúfali, ani taký temný, ako sa niektorí obávali. Naša nádej v každom prípade nie je teraz a ani nikdy nebude spočívať v americkom politickom systéme, ani v systéme žiadneho iného národa. Môžeme byť absolútne lojálni voči našej krajine - v skutočnosti si to vyžaduje skutočná zbožnosť - ale „neveríme v Ameriku“, ale „veríme v Boha Otca všemohúceho a v Ježiša Krista, jeho jediného Syna, nášho Pána.“ Úprava imigrácie, zdravotnej starostlivosti alebo čokoľvek, o čom sa v súčasnosti diskutuje, nezavedie konečný vek pokoja, ani neuspokojí najhlbšie túžby srdc ľudí. Ide o viac než len o „veľkú Ameriku“. Ide o večný život v spoločenstve so Svätou Trojicou a so všetkými svätými. Nič menej nebude stačiť. Nič menšie nás neuspokojí.

Evanjelium | Lk 23, 35b-43

Poprední muži sa posmievali Ježišovi a vraveli: „Iných zachraňoval, nech zachráni aj seba, ak je Boží Mesiáš, ten vyvolenec.“ Aj vojaci sa mu posmievali. Chodili k nemu, podávali mu ocot a hovorili: „Zachráň sa, ak si židovský kráľ!“

Nad ním bol nápís: „Toto je židovský kráľ.“

A jeden zo zločincov, čo viseli na kríži, sa mu rúhal: „Nie si ty Mesiáš?! Zachráň seba i nás!“

Ale druhý ho zahriakol: „Ani ty sa nebojíš Boha, hoci si odsúdený na to isté? Lenže my spravodlivo, lebo dostávame, čo sme si skutkami zaslúžili. Ale on neurobil nič zlé.“

Potom povedal: „Ježišu, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva.“

On mu odpovedal: „Veru, hovorím ti: Dnes budeš so mnou v raji.“

Na prvý pohľad sa toto evanjeliové čítanie zdá byť v ostrom kontraste s predchádzajúcimi čítaniami, ktoré zdôrazňovali slávu a moc Dávidovho Syna. Tu vidíme Dávidovho Syna zosmiešňovaného, hanobeného, ponižovaného a zabitého.

Napriek tomu sa tu skrýva paradoxná pravda. Kríž je Ježišovým trónom. Jeho kráľovská hodnosť je vyjadrená v jeho smrti. Vláda z kríža. Jeho kráľovstvo je kráľovstvom „vykúpenia, odpustenia hriechov“, a hriechy nemôžu byť odpustené, ak za ne nezaplatí vlastnou krvou. Tu teda kráľ platí za previnenia svojich poddaných, „aby ... pre jeho krv na kríži priniesol pokoj“ (Kol 1, 20).

Ako Ježiš povedal Pilátovi, jeho kráľovstvo nie je z tohto sveta (Jn 18, 36). Je vo svete, ale nie je z tohto sveta. Kajúci lotor si uchovával nádej, že Ježiš môže byť stále Mesiášom, môže stále urobiť zázrak z kríža a začať svoju nadprirodzenú vládu. Čo mohol stratiť? Zveril svoj osud do rúk tohto učiteľa z Nazareta: „Spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva. Pamätaj, že som sa za teba prihovoral, keď si bol v hodinu tvojej smrti hanobený.“

Na začiatku evanjelia Ježiš sľúbil odmenu každému, kto dá čo len pohár studenej vody najmenšiemu z jeho bratov. Kajúcný zločinec urobil, čo mohol. Nemal vodu, ale ponúka Ježišovi solidaritu uprostred krutého zneužívania. A získava odmenu, akú si pravdepodobne nevedel ani predstaviť: „Dnes budeš so mnou v raji.“

Toto evanjelium nám v deň, keď oslavujeme Ježišovo kráľovstvo, pripomína, že jeho Kráľovstvo a kraľovanie na tomto svete sú neustále prenasledované a trpia. Či nám nepovedal: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každý deň svoj kríž a nasleduje ma“ (Lk 9, 23)? Ježišovým trónom je jeho kríž. Podobne aj naše kríže sú trónmi. V tomto živote vládne iba z kríža. Len vďaka láskyplnému prijatiu utrpenia sa naša moc a autorita Kristových zástupcov stanú skutočnými a účinnými v tomto svete. Ako hovorí svätý Pavol vo vyvrcholení svojho listu Rimanom: sme „Boží dedičia a Kristovi spoludedičia; pravda, ak s ním trpíme, aby sme s ním boli aj oslávení“ (Rim 8, 17). Túto pravdu je dôležité si zapamätať v časoch zdanlivej temnoty v Cirkvi, ako aj v časoch jej zjavného politického úspechu. Evanjelium sa nedá nanútiť a vládna politika - hoci môže pomôcť alebo brániť úsiliu Cirkvi - nikdy neprinesú skutočné obrátenie srdca. Evanjelium vždy zostáva náročnou výzvou: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každý deň svoj kríž a nasleduje ma“. Nie je možné túto výzvu zmierniť tým, že ju vytesáme do chladnej skaly, alebo z nej spravíme uhladenú divadelnú hru. Nakoniec sa musí každý človek rozhodnúť, či bude viesť svoj život tak, že pôjde za svojimi žiadosťami, alebo odovzdá svoj život Ježišovi Kristovi, Kráľovi vesmíru, trpiacemu Kráľovi, ktorý bude súdiť v posledný deň. Aká je tvoja voľba?